

MARK SOOSAAR 70! KATRIN KÜSIB, MARK VASTAB

Loe lk 4-5

TUNNE OMA PIIRKONNA KOORDINAATORIT

Loe lk 6

Sotsiaaldemokraat

Jaanuar 2016

www.sotsdem.ee

TÄNU SOTSIDELEVALITSUSES TOOB 2016. AASTA...

Esimese ja teise lapse toetuse
tõusu 50 euroni kuus

Välislahetuse päevaraha
maksuvaba piirmäär
tõusu 50 euroni

Toimetulekupiiri tõusu
130 euroni kuus

Keskmise vanaduspensioni
tõusu 396 euroni kuus, mis
on jätkuvalt maksuvaba

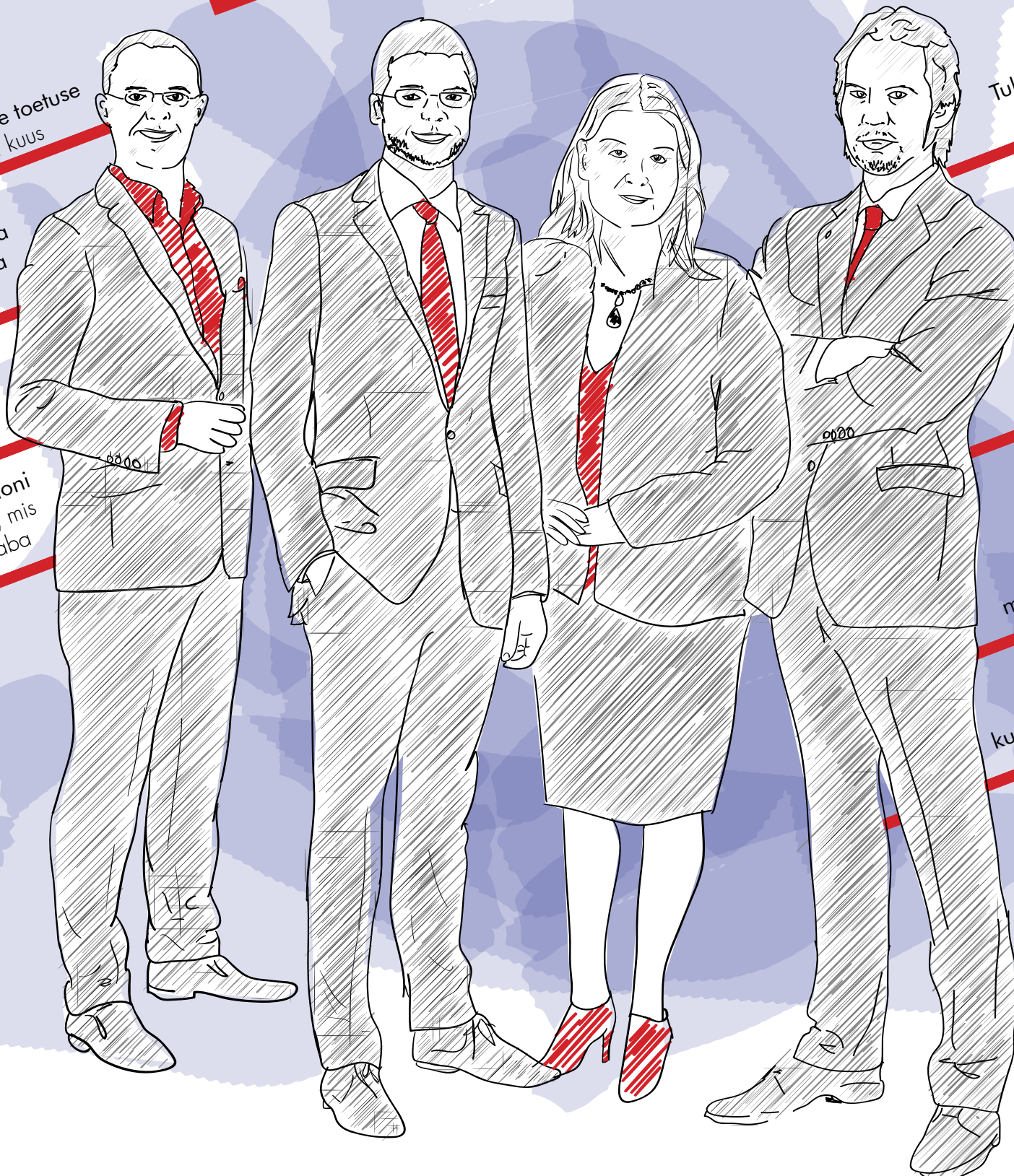
Tulumaksuvaba miinimumi
tõusu 170 euroni kuus

Kirilaenu (sh SMS-laenu)
reklaami piirangu

Alampalga tõusu
430 euroni kuus

Kõrgharidusega
kultuuritöötajate
miinimumpalga tõusu 830 euroni

Kirjaniku- ja
kunstnikupalga pilootprojekti

JUHTKIRI

Vasakpoolseuse ainukandjad

Head erakonnakaaslased! Käes on 2016. aasta. Parimad soovid teile kõigile, nii isiklikus kui ka tööelus. Poliitiline lähiaeg on meil kõigil huvitav. Kuigi valimistest on möödas vähem kui aasta ja järgmiste, kohalike omavalitsuste valimisteni on jäänud natuke vähem kui kaks aastat, ei näita meie parlament mingeid poliitilise rahuperioodi märke. Enamgi veel. Suureks muutuseks parlamendi töös on asjaolu, et maailmavaateliselt vägagi kirju valitsus suunab viimasel ajal tuntava osa vaidluste lahendamiseks just parlamendile.

Mõnes mõttes on see riigikogu vaatekohast ju tervitatav, sest see sulatab meile pidevalt kleebitavat kummitempli silti tuntavalt. Teisalt osutab see muidugi peaministri puudulikule juhtimisoskusele. Samas ei pea meie oma tegevust valitsuses kuidagi häbenema, ning löönud selja sirgu mitmes asjas alates kontrollikoja esindajast kuni alkoholipoliitikani, jätkame sama rida ka parlamendis. Alanud parlamendiaasta suurimateks väljakutseteks ongi esmapilgul vägagi erinevad, ent lähemal vaatlusel paljuski seotud teemad, nagu haldusreform ja presidendivalimised. Meie, sotsiaaldemokraatide sõna on mõlemas vaidluses otsustav, kuna sisuliselt esindame tunduvalt rohkem vasakpoolse maailmavaatega inimesi, kui küsitlused näitavad. Miks on see nii?

Võrreldes valimistel antud hääldetega on poliitiliste maailmavaadete vahetõrje parlamendis tunduvalt muutunud. Valimiskünnise juures identiteedikriisid vaelev IRL on valimiseelse perioodiga võrreldes asunud ideelisele lähenemisele. **Peame inimesed populistlike parem-äärmuslike ideede lõksust välja aitama.** EKREga ning varasema konservatiivse joone kõrval hakanud ajama pigem paremäärmuslikku liini. Mõneti võib neid ju mõista, sest paljud traditsioonilised marurahvuslikult meelestatud valijad on nende juurest just EKRE rüppe läinud ning paljudes n-ö Eesti-rahvas-õhahädaohus-teemades, kus on võimalik lihtsate populistlike sõnumitega poliitilist profiiti lõigata, on nad pildilt kadunud.

Samas on IRLi asemel konservatiivsele tiivale asunud paljudele üllatavalt vabaerakondlased. Kindlasti näpistasid nad valimiste käigus palju hääli ka meilt, sotsiaaldemokraatidelt, kuna neis nähti – maailmavaatest olenemata – uut tulijat, n-ö puhta poliitika uut algust. Nüüd, ligi aasta hiljem, teatavad nad paljusid valijaid pettes, et tegu on hoopis paremtsentristidega. Fraktsiooni juhina julgen öelda, et vaadates nende käitumist parlamendi saalis, siis pigem ongi nende enamuse näol juba esimesest päevast tegu konservatiividega, kes otsivad erinevaid põhjusi neile maailmavaateliselt mittesobivate teemade ignoreerimiseks, venitamiseks. Pole ka midagi imestada, sest erakonna tuumik on paljuski pärit endisest juhtivast konservatiivide erakonnast ehk IRList.

Kui vaadata Keskerakonna heitlust nii riigikogu saalis kui ka väljapool seda, siis on selgelt näha, et maailmavaatelisest võitlusest on asi kaugel. Pigem tegeletakse sisekaemusega, otsitakse vabandusi neile kümnetele skandaalidele ja korruptsioonisüüdistustele ning maailmavaatelised seisukohavõtted on jäänud haruharvaks. Keskerakonna loosunglik eemaldumine Eesti õigussüsteemist ja muud arusaamatud juhtimisotsused eemaldavad neid pigem konstruktiivsest koostööst parlamendis. Siit jõuamegi meie olule langenud tõsise väljakutseni.

Nimelt oleme jäänud ainsaks vasakpoolse maailmavaate kandjaks nii riigikogus kui ka ühiskonnas tervikuna. Praegu teeme seda nii valitsuse ovaalse laua taga kui ka parlamendis. See kõik paneb meile enneolematu vastutuse, kuna ühiskonnas on vasakpoolsete ideede toetajaid tunduvalt rohkem kui sotsiaaldemokraatide omi. Teadmatusel ja ka kindlasti meie ehk vähesest selgitustööst on paljud vasakpoolse mõttelaadiga inimesed langenud üksikute populistlike paremäärmuslike ideede lõksu. Meie, kõigi sotsiaaldemokraatide ülesanne on nad sellest lõksust välja aidata ja meie juurde juhatada. ●

Andres Anvelt
SDE riigikogu fraktsiooni esimees

Sotsiaaldemokraat:

Tiraaž: 5100 // Väljaandja: Sotsiaaldemokraatlik Erakond
Aadress: Toompuiestee 16, Tallinn 10137 Telefon: 611 6040
Tellimine, kaastööd ja lisainfo: ajaleht@sotsdem.ee

Kuu tegija

Külli Urb: mulle on vastumeelne, kui inimest koheldakse kui mutrikest

Detsembri alguses kogunesid Tallinnas 22 puuetega inimest ühingut, et üle mitme aasta tähistada rahvusvahelist puuetega inimeste päeva. See on päev, kus räägitakse sügavuti puuetega inimeste eluolust, tolerantsest ja diskrimineerimisest. Üritus, mis viimasel aastatel on rahanappuse tõttu ära jäänud, sai seekord teoks tänu Tallinna Linnavolikogu liikme Külli Urbi meelekindlusele.

Rahvusvaheliselt on tavaks, et igal aastal 3. detsembril peetakse puuetega inimeste päeva. Tallinnas otsustati 2015. aastal puuetega inimesi veel eriti esile tõsta ja nimetati seetõttu möödunud aasta puuetega inimeste aastaks. Kuigi tavaliselt linnavalitsus opositsiooni ettepanekuid ei arvesta, viis seekord Külli südikus sihile ning tema algatusel eraldati lisaeelarvest raha puuetega inimeste päeva pidulikuks tähistamiseks.

Elu on Küllil puuetega inimeste ja nende aitamisega tihedalt sidunud. Tartu ülikoolis õppis ta defektoloogia eriala, mida me tänapäeval nimetame eripedagoogikaks. Omandatud teadmised muutusid ühel hetkel väga oluliseks, sest tema pere kolmas poeg sündis ajukahjustusega. Nii ongi Küllil tulnud seista nii oma poja Andrease kui ka tema saatusekaaslaste eest. Tema keskeks eesmärgiks ongi olla see inimene, kes räägib puuetega inimeste probleemidest valju häälega ja neile ka lahendused leiab.

Küsimusele, mis on praegu suurim lahendus

Anto Liivat, linnavolikogu
SDE fraktsiooni esimees

Küllil on Tallinna linnavolikogus üks paremaid sotsiaalvaldkonna asjatundjaid. Hakkaja, hooliv ja söakas inimene, kelle poliitikas osalemist toetab tubli kolmanda sektori kogemustepagas. Ühiskonnaelus kaasaraajakijana on Külli heas mõttes idealist, kes ei jäta jonnki, kui näeb, et midagi vajab parandamist. See on poliitiku puhul väga oluline omadus. Just Küllil on õnnestunud linnavolikogus nii mõnelgi korral veenda Keskfraktsiooni teerulli suunda muutma ja saavutada hoolekandevaldkonnas tähendusrikkaid ning abivajajate olulisi töövoite.

vajav asi, vastab Külli kohe, et omastehoolajate olukord. „Inimesed töötavad ilma puhkuse, neil on vähe toetavaid teenuseid ja ka palgatööl on keeruline käia. Mõnikord naljatlen, et kui omastehoolajate elu võrrelda sportimisega, siis on ikka üksjagu maratone, mida need inimesed on läbinud,“ seletab Külli.

Küllil on üles kasvanud Nõmmel ja seal ka enamiku aja elanud. Nõmme on tema jaoks unikaalne koht – Nõmme on linn metsas. „Tähtis on mees pidada, et selles metsas ei ole meie ainukesed elanikud, et on ka taimed, loomad, linnud. Just see mitmekesisus teeb Nõmme eriti väärtuslikuks elupaigaks ja meie ülesanne on seda keskkonda hoida,“ räägib Külli kodulinnaosa patrioodina.

Mulle on tähtsad mõlemad - nii üksikisiku vabadus end teostada kui ka sotsiaalne vastutus.

Ka kultuuriliselt on Nõmme tema jaoks inspireeriv koht – näiteks on ta lapsest saadik imetlenud visionääri ja tegudeinimest Nikolai von Glehni ning kunstnik Kristjan Rauda.

Sots juba eelmisest sajandist

Nõmme halduskogu liige on Külli teist valimisperioodi. Viimane suur asi, mille kallal sai põhjalikult tööd teha, oli Nõmme üldplaneering. „Meie linnaosa peab säilitama oma ajaloolise kihi, aga me ei saa ka eluga seisma jääda,“ selgitab Külli. Oluliseks peab ta nn Hiiru tööstuspiirkonna arendamist, kus tuleb arvestada tänapäeva linnakeskkonna uute põhimõtetega.

Küllil ühines Mõõdukatega 1998. aastal, mil erakonnaga liitumiseks oli

CV

- Tallinna Linnavolikogu saadik
- Nõmme Linnaosa Halduskogu liige
- Tallinna Linnavalitsuse Invakomisjoni liige
- Tallinna Puuetega Inimeste Koja juhatuse liige

tingimata vaja soovijat, kellest sai samas mõneks ajaks ka mentor. Teda soovitas üks puudega lapse ema, kes sarnaselt Külliga püüdis midagigi puuetega laste heaks ära teha.

Üheksakümne aastast alates pole selles midagi muutunud – nagu siis, nii on ka praegu sotsiaaldemokraadid tema ainus valik. „Mulle on tähtsad mõlemad – nii üksikisiku vabadus end teostada kui ka sotsiaalne vastutus. Mulle on vastumeelne, kui inimest koheldakse kui majandusele vajalikku või siis mittevajalikku mutrikest,“ ütles Külli, kelle jaoks on iga inimene oma võimete ja soovidega tervik. Ainult majandusest lähtuvad mõttemallid ei vii ühiskonda edasi.

Poliitika ja töö kõrval on Külli suureks kireks raamatud, mida tal on sageli mitu tükki korraga pooleli. Lisaks elab ta kaasa oma esimese lapselapse kasvamisega, toimetab koduaia ja kuulab meeleldi muusikat – klassikast rokini.

Kogu oma elu on ta alati lähtunud põhimõttest, et kui kuidagi ei saa, siis kuidagi ikka saab. Just see on talle andnud südikust ja julgust võidelda oma eesmärkide nimel ja aidata nõrgemaid. ●

Elika, puudega lapse ema ja nõmmekas

Küllil on avatud suhtleja, julge pealehakkaja ja loomulikult abivalmis. Olen talle alati julgenud muresid kurta ning alati olen saanud tagasisidet kas koos nõuande või toetussõnadega. Näiteks lasteaia kohta – Külli on ise küsinud mitu korda, kuidas mul vestlus läks või olukord on. Teades, et tal endal on laps sellest east väljas, jättiski eriti sooja tunde, et ta tunneb huvi ka selle teema vastu, mis teda ennast konkreetselt ei puuduta.

Küllil tunneb huvi, et asjad laabuksid kõikidel hästi, kes vähegi küsivad nõu või oma muredest räägivad. Kõige paremini oskabki ilmselt aidata inimene, kes on samas olukorras olnud ja valdkonda hästi tunneb.

Jevgeni Ossinovski
SDE esimees

Meditsiinis tuleb tegutseda tõhusamalt ja nutikamalt

Meie tervishoiusüsteemi ees seisab nii aastal 2016 kui ka järgnevatel aastatel arvukalt tõsiseid väljakutseid. Järgnevalt pilguheit tegevustele, millele ministrina meditsiinivaldkonnas keskendun.

On karm tõsiasi, et Eestis on tervishoiutöötajaid puudu. Lausa väga palju puudu, mis tähendab, et näeme lähiaastateks ette tervishoiutöötajate arvu kasvu.

Eeskätt peab suurenema ödede arv. Professor Raul-Allan Kiiveti arvutuste kohaselt tuleks täiendavalt tööle võtta 4000 öde. Arstide osas on olukord parem, ent mitte roosiline. Meie kokku kuivava tööturu juures on see erakordne väljakutse, mida me – olgem ausad – ei suuda vaid oma inimestega täita. Selles suunas liikumine on aga hädavajalik. Seepärast võtan tähelepanu alla tervishoiutöötajate vajaduse prognoosi järgnevaks kümnendiks ning sellega otseses seoses oleva praktikakorralduse ja rahastuse küsimuse. Siin ei pääse me ka kolmandate riikide arstide küsimuse lahendamisest.

Iga organisatsioon, ka haigla, mis toimetab peamiselt avaliku rahaga, peab tegelema pidevalt eneseanalüüsiga ja andma endale aru, mida on võimalik teha tõhusamalt. Kindlasti ei piisa ainult sisemistest ressurssidest, et oma tööd tõhustada. Sotsiaalministeerium peab paralleelselt tegelema täiendavate tuluallikate leidmisega ning suunama rohkem tähelepanu haiguste ennetamisele, ka krooniliste haigete jälgimisele, ravimite järjepidevale kasutamisele ning sotsiaalsete tugiteenuste pakkumisele. Täiendavate tuluallikate osas olen palunud koostada valitsusele esitamiseks analüüsi, mis peab hõlmama ravikindlustuse pikaajalist jätkusuutlikkust, ka tulubaasi

laiendamist muude kui vaid tööhõivel põhinevate maksude kaudu.

Ent tulgem tagasi süsteemi efektiivsuse juurde. Just patsient on see, kelle järgi me meditsiinisektori tõhusust peaksime hindama. Mida teha, kui üks kardioloog ütleb: „80% oma vastuvõtuaajast teen ma perearsti tööd.“ Teine eriarst lisab: „Haigla elus hoidmiseks tuleb teha palju uuringuid, ravida ei ole mõtet, see tekitab kulusid. Aga uuringute tegemine on kasulik, eriti kui saad kasutada kallist aparatuuri. See on osa süsteemist. Nii lihtsalt on.“ Või perearst: „Arstid peavad ravima, mitte ennetama. Ennetus on sotsiaalsüsteemi ülesanne.“ Või siis ühe patsiendi vastus, kes oma perearsti ei usalda: “On üks number, kuhu helistada, et aeg kokku leppida, aga aegu panevad nad kinni ainult kell 7.30 – 8.00 hommikul. Helistasin nädal aega sellel ajal, aga keegi ei vastanud. Kell 8 lõpuks öeldi, et rohkem ei pane me ühtegi aega kinni.“

Need on näited Maailmapanga läinud kevadel avaldatud uuringust ja intervjuudest. Kas see viitab efektiivsele süsteemile ja patsiendikesksusele? Minu meelest mitte.

Tõsi, võrreldes paljude muude Euroopa riikidega toimib Eesti tervishoiusüsteem hästi, eriti kui vaadata laste suremuse ja oodatava eluea näitajaid. Seejuures

Haigekassa eelarve on alanud aastal 1 miljard eurot.

on head tulemused saavutatud madalate tervisekuludega. Meil on palju ära tehtud ka tervishoiuteenuste kvaliteedi ja integreerituse parandamiseks. Viimase 20 aasta jooksul on vähendatud haiglaravi mahtusid ning viidud osa teenuseid üle ambulatoorse ja esmatasandi arstiabi ning õendusabi tasandile.

Osaliselt tänu sellele, et kirurgilisi protseduure viiakse üha enam läbi ambulatoorselt, on oluliselt vähenenud statsionaarset aktiivravi saavate

patsientide arv. Samas moodustavad haiglaravi kulud Eestis võrreldes Põhjamaade ja Lääne-Euroopa riikidega avaliku sektori kõikidest tervishoiukulutustest ühe suurema osa. Aastal 2011 kulus Eestis 56% avaliku sektori tervishoiukulutustest haiglaravile, Taanis aga 51%, Norras 44% ja Saksamaal 34,5%. Ka uuringu tulemused näitavad, et suur osa statsionaarset aktiivravist on välditav. See lubab arvata, et olukorra parandamiseks on veel ruumi.

Maailmapanga ja WHO analüüsid toovad välja, et hoolimata arengutest on eriarstiabi jätkuvalt palju ebaefektiivsust. Nii on meil arvukalt patsiente, keda võiks eriarsti asemel ravida perearst, seda heas koostöös maakonnahaigla ja kiirabiga. Patsiendi esmane ja peamine kontakt on ikkagi perearst ja tema meeskond.

Eesti tervisesüsteemi üks põhi-eesmärkidest ongi tugev esmatasandi tervishoid.

Euroopa Liidu Regionaalarengu Fondi toel suuname esmatasandi tervisekeskuste ehitamise ja renoveerimisse 85,2 miljonit eurot, mis koos omafinantseeringuga teeb 113,6 miljoni suuruse investeeringu. Võrdluseks: haigekassa 2015. aasta üldarstiabi eelarve oli 92 miljonit eurot. Aastaks 2023 peab olema valminud vähemalt 35 esmatasandi tervisekeskust, neist 15 juba aastaks 2018.

Kaasaegsed tervisekeskused on patsiendikesksed, seal saab osutada kvaliteetsemat teenust. Kavas on laiendada ka esmatasandi tervishoiuteenuste valikut ja parandada nii ravi kättesaadavust. Uued tööruumid soodustavad ka eri spetsialistide koostööd.

Teise olulise sammuna on lähiaastatel plaanis parandada oluliselt haiglate omavahelist koostööd ja korraldada patsiendi ravi nii, et oleks võimalikult vähe tarbetuid uuringuid ja dubleerimist. Niigi piiratud ja kallist tervishoiuresurssi tuleb kasutada mõistlikult! Tsiteerin veelkord eriarsti, kes ütles: „Haigla elus hoidmiseks tuleb teha palju uuringuid, ravida ei ole mõtet, see tekitab kulusid.“ Aga kuidas võidab sellest patsient või süsteem tervikuna?

Oleme alustanud haiglate võrgustumise protsessiga, mis ei tähenda, et patsient enam maakonnas senist ravi ei saa ja peab liikuma kõrgema etapi haiglasse. Haigekassa andmetel on täna väga palju patsiente, kes käivad oma probleemiga algul üldhaiglas ja siis pöörduvad ikkagi kõrgema etapi haiglasse. Sihiks on, et selliste patsientide puhul lepiksid maakonnahaiglad kõrgema etapi haiglatega kokku optimaalse ravikorralduse. Seal, kus see on põhjendatud, pakutakse patsiendile ambulatoorset ravi kohapeal, ja kui see pole võimalik, suunatakse ta kohele kõrgema etapi ravisutusse. Nii paraneb ravi kättesaadavus, patsientide rahulolu ja ka maakonnahaiglates pakutava ravi kvaliteet.

2016

Eriarstiabi 577 mln €, kasv 5%
Perearstiabi 100,3 mln €, kasv 9%
Õendusabi 30,3 mln €, kasv 12%
Hambaravi 24,7 mln €, kasv 9%
Kompenseeritavad ravimid 114,5 mln €, kasv 2,6%
Välisriigis osutatud teenused 8,3 mln €, kasv 15%

Mul on hea meel, et haiglavõrgu arengukava töögruppi kuuluvad kõik olulised osapooled: haigekassa, Tartu Ülikooli tervishoiuinstituut, Maaailma Terviseorganisatsioon ja Haiglate Liidu esindajad. Arengukava ellurakendamisel on hädavajalik esmatasandi tervishoiu ja kiirabi koostöö. Eriarstiabi, esmatasandi ja kiirabi ning sotsiaalteenuste pakkujate integreeritud koostöömudelit on kavas piloteerida Viljandi ja Hiiumaa haiglates. Soovin aasta esimeses pooles

Nii väike riik nagu Eesti, peab igas eluvaldkonnas olema nutikas ja kokkuhoidev – selle sõna igas tähenduses.

haiglavõrgu arengukava laiapõhjaliselt tutvustada ja arutada. Haiglavõrgu arendamisel pean kindlasti silmas tervishoiu regionaalset kättesaadavust. Arstiabi kvaliteedist rääkides on mõistlik kirjeldada konkreetsete haiglate

kaupa ära ka miinimumstandardid. Siin peab arvestama meie eripäraga - oleme valdavalt hajasustusega maa, kuid arstiabita ei tohiks jääda üheski Eesti nurgas. Muu-datused tuleb mõistagi läbi rääkida.

Suur hulk tervisenäitajatest ei sõltu ravisüsteemi toimimisest, vaid inimestest endist ja nende elustiilist. Meie rahva eeldatav eluiga on üks euroliidu madalaimaid ning tervena elatud eluea poolest on Eesti mahajäämus EL-i keskmisest veelgi suurem. Suremus südame-veresoonkonna haigustesse on meil lausa 1,9 korda kõrgem. Nagu hästi teada, on peamisteks riskiteguriteks siin ülekaal, vähene kehaline aktiivsus, alkoholi ja tubaka tarbimine.

Kõik see räägib selget keelt vajadusest senisest tõhusama ja süsteemsema ennetus- ja teavitustöö järele. Kui vaja, peab riik oma rahva tervise eest seisma rangemate poliitikatega, sest rahva tervise kaitse on tema põhiseaduslik kohus. Ka on kõige odavamad ravijuhud need, mis jäävad olemata. Siinkohal on mul hea meel, et riigikogus liiguvad kinnitamise suunas tubakaseaduse muudatused, mille eesmärgiks on suitsetamise ja sellest tulenevat kahjude vähendamine. Aktiivne arutelu alkoholi- ja reklaamiseaduse muutmise ümber, ning ka hiljutine arvamusuuring tõestavad, et oleme õigel teel – Eesti rahvas tajub alkoholiga seotud probleeme väga teravalt ning on nõus, et riik karmistaks senist lõrva alkoholipoliitikat.

Tervishoiu ees olevate väljakutsete ja paanide õnnestumine sõltub suuresti väga paljude organisatsioonide ja inimeste koostööst. Nii väike riik nagu Eesti, peab igas eluvaldkonnas olema nutikas ja kokkuhoidev – selle sõna igas tähenduses. Eriti käib see aga meditsiini kohta. ●

UUDISED

Õiguskomisjon arutas võimalusi kadunud inimeste tõhusamaks otsimiseks

Riigikogu õiguskomisjon arutas võimalikke seadusemuudatusi, mis annaksid politseile paremaid võimalusi teadmata kadunud inimeste leidmiseks.

„Riik peab tegema kadumisjuhtumite lahendamiseks kõik, mis võimalik. Komisjon soovib saada selgust, kas tänane olukord ja tänased seadused on maksimaalselt head, et politsei saab teha ja on kohustatud tegema kõike, mis võimalik,“ ütles õiguskomisjoni esimees Heljo Pikhof riigikogu pressiteenistuse teatel. „Kui seaduste muutmine osutub vajalikuks, siis me seda ka teeme.“

Komisjon ei langetanud täna otsust võimalike seadusemuudatuste osas ning jätkab selle teemaga tegelemist.

Komisjoni tänasel istungil osalesid riigi peaprokurör Lavly Perling, politsei- ja piirivalveameti peadirektor Elmar Vaher ning justiitsministeeriumi, siseministeeriumi ja sihtasutuse Kadunud esindajad.

Pikhofi sõnul tuli istungil kaalumisele politsei õiguste suurendamine tagaotsimise korral ehk näiteks politseile õiguse andmine krediidi-asutustest pangakaartide kasutamise kohta päringuid teha ning samuti laiendada politsei õigusi kõneeristuste tegemisel. ●

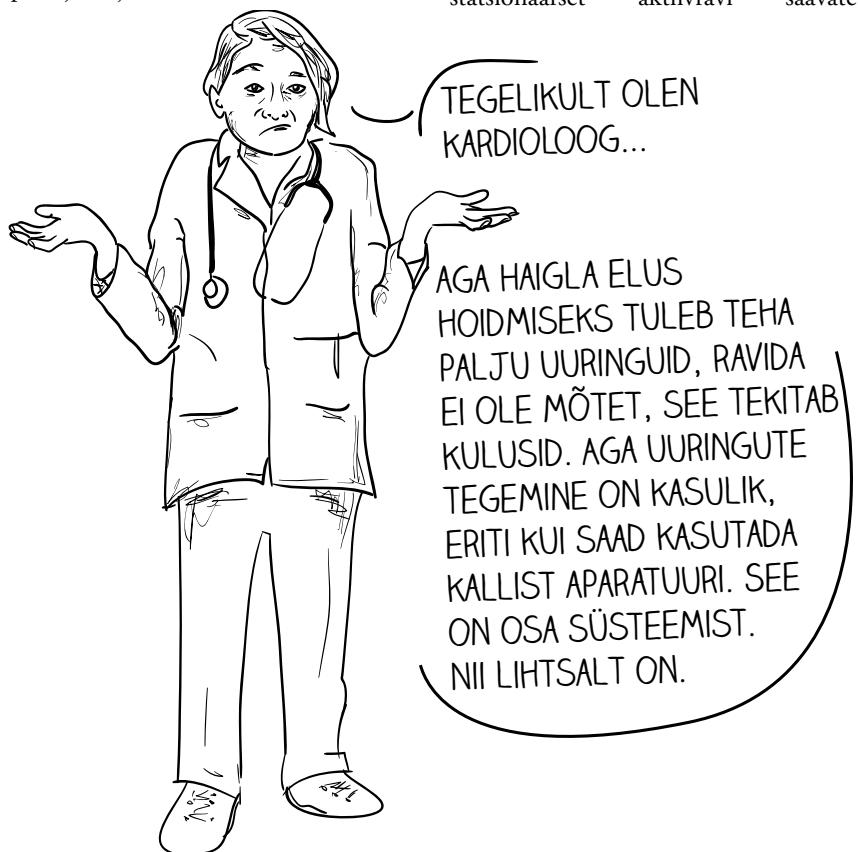
Helmen Kütt: hambaravi kättesaadavus peab paranema

Sotsiaaldemokraat Helmen Kütt kinnitas 19. jaanuaril riigikogus, et sotsiaalministeeriumis on valmimas eelnõu, mis laiendab nii pensionäride kui ka tööaliste inimeste jaoks võimalusi saada haigekassa toel hambaravi.

Kütt tunnustas Keskerakonda algatuse eest lubada pensionäridel kasutada nn proteesiraha hambaraviks. „See eelnõu on õige samm suurema plaani suunas. Sotsiaaldemokraadid peavad aga väga oluliseks, et ka tööalistel inimestel oleks võimalik saada hambaravihüvitist. Tuleb mõelda ja tegutseda suuremalt,“ märkis Kütt. „Seetõttu ootame, et valitsus tooks vastava eelnõu riigikokku, mida siin saalis tutvustab tervise- ja tööminister.“

„Inimestel peab ka pärast 19-aastaseks saamist ja ka siis, kui rahalised vahendid puuduvad, olema võimalus olla tööturul naeratava näoga ja naeratada ka hetkel, kui tööd otsitakse,“ lausus Kütt.

Täna on tasuta hambaravi nähtud ette alla 19-aastastele, täiskasvanud saavad tasuta abi vaid juhul, kui seda on vältimatult vaja. Vanematel kui 63-aastastel on õigus saada kolme aasta jooksul 225,65 euro ulatuses proteesihüvitist. Pensionäridel on võimalik saada aastast ka 19,18 euro eest hambaravihüvitist, mis on selgelt väga väike summa, märkis Kütt. Rasedate ja alla üheaastase lapsega emade hambaravi hüvitab haigekassa aastast 28,77 euro eest. ●

SOOSAAR // SAKS

Mark Soosaar tähistas 12. jaanuaril oma 70 aasta juubelit. Tema sünnipäeva pidas meeleks ka Eesti Rahvusringhääling, kes tõi ekraanile suure hulga Soosaare filme, andes läbilõike tema filmograafiast. Tallinna Ülikooli Balti filmi, meedia, kunsti ja kommunikatsiooni instituudi direktor Katrin Saks kutsus Margi endaga filmidest ja elust rääkima.

Katrin: Mark, palju õnne! Vaatasin järele, et ka filme oled aastate jooksul seitsmekümne ringis teinud. Eesti filmi andmebaasi järgi oli esimene 1962. aastal Pärnu pioneeride palees tehtud „Käed“.

Mark: Tegelikult see ei olnud esimene. Pärnis esimene film oli aastal 1961. See kahjuks säilinud ei ole, vaid põletati ära. Ühel õhtul tulid Telefilmi mehed, viisid kõik filmid kuskile linnast välja ja põletasid ära. Otsiti Karasjovi „Lindpriisid“. Enn Säde oli aga see mees, kes aimas, et selline asi võib juhtuda, ja viis „Lindpriid“ ära. Aga kõik teised filmid, mis sinna jäid, põletati ära.

Minul läks seal kaduma kaks filmi. Ühes rääkis mu ristiisa Juhan Muks oma Pariisi elust, arutlesime sellel teemal Viljandi järve peal. Teine oli tegelikult isegi põnevam. See räägib Arbo Valdma isast, kes oli tööõpetuse ja kunsti õpetaja Rääma koolis Pärnus. Ta oli üles kasvanud Palamusel ja talle oli õpetaja Laur koolis käies viiuli kinkinud. Ta oli teatavasti prototüübiks Arno Talile. Kumbki film kahjuks säilinud ei ole. Tollel ajal oli see tavaline, et koopiaid ei olnud, olidki ainult originaalid.

Katrin: Milline siis see pärnis esimene film oli?

Mark: Mäletan hästi seda päeva, kui isal oli asja Tallinnasse. Mul oli kogutud 55

rubla. Ilmselt oli see Dünamo kauplus, igatahes oli see Niguliste tänaval, kust ostsin filmikaamera Sport, mis töötas taskulambi patareiga. Esimese võtte tegin ma sellest, kuidas Audru jõe peal jää läheb.

Esimene mängufilm sai aga tehtud Kersti Vungiga, kes praegu on klassikaraadio toimetaja. Mina olin siis kaheksanda klassi poiss, Kersti polnud siis vist koolitüdruk veel. Arvan, et ta oli nelja- või viieaastane.

Tollel ajal oli üks selline Felix Kotta lasteraamat nagu „Vaata mis juhtus“ sellest, kuidas kassipojad ei kuula sõna. Meil olid just kassil pojad kodus olnud ja nii ma siis toppisin ühe kassi lillevaasi, teine oli makiketaste peal ja filmisin seda, mida kassid üksi kodus teevad. Õues oli aga kuri koer Laika, kelle eest raamatus oli ema kasse hoiatanud, et ärge õue minge. Teatavasti aga raamatu Miisu ema sõna ei kuulanud.

Filmis tuli Kersti oma koeraga ja ajas tööpoolest kassi puuriida otsa ning pidi ta siis sealt ära päästma, tuppä viima ning käpa kinni siduma. See film on veel isegi alles.

Katrin: Miisu ei kuulanud ema sõna. Kuidas Margiga oli? Sa oled vist eluaeg üsna isepäine olnud?

Mark: Eks ma olen üsna samasugune. Enamasti on mul õnnestunud käppadele kukkuda, aga mitte alati. Suuresti olen see, kes ma olen, tänu oma kolleegidele, kes arvasid, et minust võiks ka filmimees saada. Mati Põldre on minust kümme aastat vanem ja alguses sain just tänu temale suuresti oma filme teha. Tollel ajal oli filmilint väga limiteeritud, tehnika muidugi ka.

Mati oli see, kes oma filmidest veidi linti ka mulle andis. Nii sain ka mina käe valgeks profikaameraga. Tollel ajal olid kõik kaadrid palju paremini läbi mõeldud ja filmid olid teised kui tänapäeval ka ettevalmistuse poolest.

Katrin: Kas sa teadsid siis, et sinust peaks filmimees saama, kui sa seda Miisut filmisid, või oli see hobi paljude hulgas?

Mark: Mis ma nii ikka väga teadsin. Mind lihtsalt huvitas meedia ja kogu see asi. Aastaid varem olin sovhoosis

Eesti üks suurimaid probleeme ongi, et inimesi ei kaasata ja kui kaasatakse, siis enne manipuleeritakse nendega. Seda teeb ka meedia.

Audrus oli mul veetud sõprade ja omaealiste kodude vahele ühetraadiline raadiosüsteem, mis tähendas seda, et minu raadiovõimendusest läks üks traat välja ja teine oli maandus. See oli umbes kümnes kodus ja õhtuti ma siis teingi neile saateid. Vahepeal isegi uuriti, et ega seal midagi riigivastast ei olnud. Ei olnud, see oli niisama.

See meediahuvi või eneseavaldamise tung oli olemas. Minu tädimees Adam Bachmann, kes oli Eesti asutava kogu liige, ütles mulle, et saan aru küll, et sul on eneseavaldamise tung. See sõna jäi mul meelde ja tegelikult ongi vaja ajakirjanikul, kirjanikul ja kunstnikul seda eneseavaldamise tungi.

Katrin: Kunstnikel see eneseavaldamise tung kaasneb üsna suure egoga. Sa juba mainisid üht oma sugulast, kes

oli poliitik. Miks sa sinna poliitikasse trügisid? Ega sul endal pole ilmselt kerge olnud ega teistel sinuga ka mitte. Miks siis ometi?

Mark: Kus on kirjas, et üldse kerge peab olema?

Katrin: Seda ütles Juhan Peegel meile ülikoolis sageli, et kus on kirjas, et elu peab kerge olema. Isegi Piiblis mitte. Aga ikkagi, kas sa ei uskunud enam, et suudad kunstiga maailma paremaks teha?

Mark: Kui sa näed lahendusi, siis on valida, kuidas nendeni jõuad. Ise ei saa kõike teha. Tulin just riigikogu õiguskomisjonist, kus arutatav teema on ülihuvitav ja oluline – kadunud inimesed. Neid on tuhandeid, kellest midagi ei teata, nende seas ka lapsed. Tehakse mikroskoopilisi parandusi jah, aga tuleb välja, et mõne tehnilise täiendusega saaks kadunute arvu peaaegu nulli viia. Kui meie lapsed vaataks kunagi tänase komisjoni arutelu salvestust, ei saaks nad aru, et millest räägiti...

Paar põlvkonda hiljem on ilmselt reaalsus, et me teame kõikide inimeste asukohta. Esialgu võiks inimese kiibistada vabatahtlikult, et need, kes muretsesid, saaksid kindlad olla, et nad kaduma ei lähe. Väga palju on ka vanu inimesi, kes hooldekodudest ja mujalt uitama on läinud. Ka ma ise olen novembrikuu külmast ühe vanema mehe metsast leidnud, kes enam aru ei saanud, kus ta oli. Tõstsin ta autosse ja viisin haiglasse.

Kummaline on see, et meil on täpne ülevaade, kus liiguvad linnud ja loomad, näiteks kured ja hülged, aga me ei tea tihti peale oma lähikondlaste asukohta

ja muretseme.

Katrin: Me ei küsi loomadelt, kas nad tahavad, et neid jälgitaks. Inimesed kardavad oma vabaduse kaotust.

Mark: Aga mis saladusi meil siis nii väga on varjata, kas selleks, et kedagi petta? See on usalduse küsimus.

Katrin: Mõtlen vahel neid andmekaitse lahinguid kuulates sama, et mida meil siis tegelikult nii väga varjata on. Ja mis mõte sel on.

Mark: Ma olen kindel, et ühel hetkel on ka inimeste jälgimine tavaline asi ja katsuge siis kedagi ära röövida. Kogukonna jaoks on iga inimese kadumine väga suur ja oluline asi. Kui sellega ei tegeleta, siis usaldus riigi vastu kaob.

Katrin: Räägime ühest väikesest kogukonnast. Kuidas Kihnu sattusid?

Mark: Ma olen mere ääres üles kasvanud. Kui olin kooli lõputunnistuse kätte saanud, siis lõpuõhtule ma ei läinud. Tundsin kergendust, et sealt minema sain. Kogu see silmakirjalikkus ja see,

Kui sa näed lahendusi, siis on valida, kuidas nendeni jõuad. Ise ei saa kõike teha.

et vaid kaks õpetajat julgesid väärilise hinde panna, viskas üle. Kõik tegutsesid nii, nagu direktor oli ette öelnud.

Ühesõnaga võtsin maki öla peale ja läksin Pärnu sadamasse. See oli jaanilaupäev 1964 ja vaatasin, mis laevad järgmisena minemas on. Oli tund aega Ruhnu laevani, kuhu end peale kauplesin. Sinna jõudes oli küla tühi, kõik inimesed olid sealt ära ju viidud ning kuulsin metsast laulu. Sinna jõudes selgus, et hoopis kihnlased on ümber tule. Nii ma Ruhnule nädalaks jäingi ja sealt edasi läksin kaameraga

Marju Brüsselist:

Mark Soosaar 70! Kas tõesti?

Alles ta oli seitsmeteistkümneaastane Pärnu koolipoiss, kes tuli mulle Eesti Raadio noortesaadetes oma esimesi kaastöid näitama. Ja siis varsti juba sai temast Moskva kinoinstituudi pikalokiline tudeng, kes meid koolivaheajal Tallinnas raadiomajas väisama tulles narris, et meie siin Eestis ikka võõrandumisest räägime, kui tema teab, et *alienatsioon* ei ole enam Moskvas moes. Ja siis tulid „Kihnu naine“ ja „Jõulud Vigalas“, mis tegid Mark Soosaarest paugupealt populaarse filmitegija. Mehe, kelle loomingut võib näha New Yorgi moodsa kunsti muuseumis, kelle antropoloogiafilmide festival on tuntud üle maailma, kelle Kihnu kuulikindlas kampsunis kuju eesti rahvas ära tunneb nii ekraanil kui tänaval. Ootamatusi on isepäine Mark alati armastanud. Ka poliitikuna. Teda pole kellelgi õnnestunudki päriselt ära kodustada, ikka vaatab ta mere taha ja teeb, mida hing igatseb. Õnne, Mark, mees, kes kõnnib maailmataeva all püstipäi, loorberileht habemes! Jätkugu sul elulusti ja loomisrõõmu saja aastani ja kauemgi!

juba Kihnu.

Seal sai tehtud ka esimene Kihnu film, lastest. Nii ma seal käima hakkasin. 1964. aasta sügisel olin üsna mitu kuud seal, tegin erinevaid lugusid „AK-le“ ja hästi palju mittekoosseisulist tööd. Eks üks põhjus oli ka see, et siis oli nõutav, et enne kõrgkooli tuleb töötada aasta või paar erialal ning olla ka komsomolinoor. Muidu edasiõppimine võimalik ei olnud.

Katrin: Kümme aastat hiljem tegi dokumentaalfilm „Kihnu naine“ su kuulsaks. Aastate jooksul oled seal palju filme teinud, ikka ja jälle tagasi läinud. Mis värk sul selle Kihnuga ikka on?

Mark: Lembit Lauri, ERRi suurkuju, neist kõige sügavam, tagasihoidlikum, lasi inimesel rääkida, tema ütles selle

kohta, et Kihnus elab Eesti edasi. Kihnu ei kannatanud küüditamiste, represseerimise all, seal ei olnud ka nii palju natsionaliseerimist. See tegi selle saare eriliseks.

Katrin: Kuidas praegu on, kas seal elab Eesti rohkem kui mujal?

Mark: Seda on väga raske hinnata. Olen üle 50 aasta Kihnuga seotud olnud. Kõike ei saa ainult nõukogude võimu kaela ka ajada. Sel ajal oli isegi teatud renesanss. Nõukogude ajal olid ühiskarjamaad ja kogukond, nüüd on aga eraomand, mis on isegi vist rohkem kogukonda lõhkunud. 60. ja 70. aastatel olid näiteks kolhoosi üldkoosolekud ikka üsna suureks erandiks kogu süsteemis. Kogu saarerahvas tuli kokku,

arutati tõsiselt elu ja olu. Nüüd ei ole seda enam. Kuigi väikesaarte seaduses on kirjas, et tuleb teha saare üldkogu korra aastas, on neid vähe. Tundub, et need, kes ei ole võimu juures, ei ole huvitatud kaasamisest. Eesti üks suurimaid probleeme ongi, et inimesi ei kaasata ja kui kaasatakse, siis enne manipuleeritakse nendega. Seda teeb ka meedia.

Ilma inimesi kaasamata ei saa ka looduskaitsega tegeleda, tekib tõrge. Looduskaitseala loomise puhul tuleb enne rahvalt küsida, et mida väärtuslikuks peate, ja siis kaasata eksperdid. Mitte kabinetis seadus valmis teha ja siis öelda, et tehke nii.

Katrin: Mark, aga sina oledki ju nüüd see, kes peaks inimesi kaasama!

Mark: Eks need asjad, mis oleme teinud ja olen rääkinud, ongi kaasavad. Ilutulestike asi näiteks praegu. Ma ei saa aru, miks riigikogus on inimesi, kes leiavad, et oleme vabariik ja kõik võivad teha, mis tahavad, näiteks lasta ilutulestikuga endal näo sodiks.

Soomes on näiteks pürotehnika alaealistele keelatud, eraisikud tohivad neid kasutada vaid 31. detsembril teatud kellaajal. Hollandis on kaitsevahendid kohustuslikud. Õnneks on ka neid saadikuid, kes ka neid probleeme mõistavad, üksinda ma sellega ei ole.

Katrin: Meil on levinud veider arusaamine vabadusest, ajame seda taga seal, kus see on pigem kahjulik, võtame

riigilt vastutuse ära sealt, kus seda teha ei tohiks. Näiteks kuulutame vabadust end surnuks juua.

Oled riigikogus kultuuriministri asendusliige. Miks seda filmikunsti Eesti riik teiste kunstialadega võrreldes ikka nii vähe toetab? Miks poliitikud ei oska filmi ja meediat laiemalt vääriliselt hinnata?

Mark: Ma ei ütleks, et filmi pole hinnatud. Tean ka seda, kuidas on olukord Lätis ja Leedus. Siis pole meie numbrid enam üldse nii väikesed. Eesti filmimaailm on üldse tubli olnud.

Riigikogus on loodud ka filmitegijate ühendus. Ma ütlesin põhimõtteliselt, et ma sellega ei liitu. Mind ei valinud Toompeale filmitegijad, vaid olen Pärnumaa saadikurühma esimees. Mind valisid Pärnumaa rannarahvas, põllumehed, kultuuritegijad ja inimesed, kes on saanud aru, et minust on neile abi ka siis, kui omavalitsus ei hooli. Olen ajanud neidsamu asju edasi ka siis, kui enam kohaliku volikogu liige ei ole. Ka film on jätkuvalt suur osa mu elust. Pidevalt tuleb uusi asju juurde.

Katrin: Tahaksin sind kui nüüd juba klassikut BFMi tudengitele külla kutsuda ja sinu tähtsat sünnipäeva tähistada. Mis filmi sa neile näitaksid?

Mark: Hülgepüüdjate filmi kindlasti ja siis kunstnik Jaan Oadist, mis on hilisem töö. Poolikuid filme on ka küll ja küll ja töö jätkub ka edaspidigi. ●

Monika Maljukov

Noorsotside asepresident

Ühiskonnas on levinud suhtumine, et inimestel peab olema katkematu karjäär, välja arvatud muidugi juhul, kui katkestus on tingitud ajateenistusest. Sellist tüüpi mõtlemist peab ühiskonnas muutma. Lapsehoolduspuhkus, vabatahtlik tegevus ja enesetäiendamine peavad muutuma loomulikuks ning aktsepteeritud osaks iga inimese elust.

Senine suhtumine süvendab stereotüüpe ning surub inimesi soorollidesse, mis omakorda taastoodab ebavõrdsust meeste ja naiste vahel. Naised kasvatagu kodus lapsi ja mehed olgu kogu aeg

tööl ning teenigu perele elatist, on ühiskonnas laialt levinud mõtteviis. Tulemuseks on rahulolematud perekonnaliikmed ja vähene õnnetunne. Võib ju öelda, et ka praegu on meestel õigus lapsehoolduspuhkusele jääda. Nii on, kuid isade osakaal lapsehoolduspuhkusel olijatest on endiselt alla 10%, seega ei ole olukord suurt muutunud.

Üheks võimaluseks mõlemat lapsevanemat enam perekonnaga siduda on luua olukord, kus mõlemal lapsevanemal on võimalus osa ajast olla lapsehoolduspuhkusel. Selleks tuleks lapsega kodus oldud ajale lisada ka teisele vanemale mõeldud puhkuse osa, mida on ainult temal võimalik kasutada. See loob olukorra, kus soovi korral saavad kodus olla mõlemad vanemad ning läbi selle tugevneb ka side isa ja lapse vahel.

Teisalt puudub kolme aasta pikkuse lapsehoolduspuhkuse väljavõtmisel iga-

sugune paindlikkus – eriti mis puudutab hüvitatavat puhkuse perioodi.

Olulised ei ole vaid esimesed lapse eluaastad, vaid sageli vajab ta suuremat tuge ka koolitee alguses. Seega on nii lapse kui ka kogu pere dünaamikat arvestades mõistlik võimaldada lapsehoolduspuhkuse hajutamist kuni lapse kaheksa-aastaseks saamiseni.

Praeguseks on tõepoolest lapsehoolduspuhkuse ajal töötamise võimalused paranenud, küll aga ei ole töökohad sageli piisavalt paindlikud, et pakkuda lapsehoolduspuhkusele siirduvale vanemale osajaga töötamist.

Tööandjad ja ka ühiskond tervikuna

peab jõudma arusaamiseni, et lapsevanemad suudavad soovi korral ka laste kõrvalt töötada ning selleks tuleb anda võimalus.

Me peame liikuma ühiskonna suunas, kus laste saamine ei lükku edasi, sest tuleb valida järelkasvu ja karjääri vahel. Või kus lapsehoolduspuhkusel viibimise aeg ja väikelaste kasvatamine võrduvad

Lapsehoolduspuhkus, vabatahtlik tegevus ja enesetäiendamine peavad muutuma loomulikuks ning aktsepteeritud osaks iga inimese elust.

automaatselt asjaoluga, et lapsevanem ole tööturul samaväärne kui see, kel pole lapsi. Seega on aeg tõsiselt analüüsida, kuidas toetab ühiskonnaliikmeid lapsehooldussüsteem ja perepoliitika. Kindel on see, et mõne lihtsa muutusega on võimalik olukorda oluliselt parandada. ●

Indrek Saar
Kultuuriminister

Vabastame sportimise suurest maksukoormusest

Ara hõiska enne õhtut, soovitab vanasõna. Aga minu sisetunne ütleb, et me suudame lõpuks ära teha ühe väga olulise asja ja juba järgmisest aastast saavad tööandjad pakkuda töötajatele sportimisvõimalust ilma, et tuleks maksta erisoodustumaksu.

Viimane TNS Emori uuring näitab, et regulaarselt liigutab end 45% täisealisest Eesti elanikkonnast. See on küll viimaste aastate parim näitaja, kuid jääb oluliselt alla Põhjamaadele. Olen arvamusel, et riik peab liikujate arvu suurendamiseks veelgi enam ära tegema. Pole kahtlustki, et pärast seda, kui me vabastame töötajatele tehtud tervise- ja spordikulud erisoodustusmaksust, kasvab spordisaalide ja ujulate külastatavus ning paraneb ka rahva tervis.

Sotsiaaldemokraatidena seisame inimeste eest ja peame igati loomulikuks, et riik toetab nende elukvaliteedi parandamist. Seetõttu ei saa me kuidagi leppida olukorraga, kus tööandja investeeringud seadmetesse on maksuvabad, aga investeeringutele töötajate tervisesse kehtib 68-protsendiline maksukoormus.

Oleme aastate jooksul teinud kümneid ettepanekuid lõpetada nende ettevõtjate kiusamine, kes soovivad pakkuda oma töötajatele sportimisvõimalusi. Riigikogus andsime sellekohase eelnõu esimest korda sisse 2005. aastal. Paraku põrkusid kõik meie eelnõud tollaste valitsuste vastuseisule. Jää hakkas sulama eelmisel kevadel, kui suutsime erisoodustusmaksust vabastamise suruda koalitsioonileppesse.

Saatsin sügisel rahandusministrile ettepaneku vabastada 2017. aastast erisoodustusmaksust spordirajatiste kasutamisega seonduvad kulud, samuti osavõtt spordiüritustest ja terviseuuringud, 600 euro ulatuses iga töötaja kohta aastas. Sellele ettepanekule on avaldanud toetust töövõtjate ja tööandjate organisatsioonid ning esimest korda ajaloos ei tõmmanud rahandusministeerium algatusele pidurit. Läbirääkimised on nüüdseks jõudnud faasi, kus põhimõtetes on kokku lepitud, nüüd käivad need edasi summade ja detailide üle.

Tervisele tehtavate kulutuste vabastamine erisoodustusmaksust on maailmavaateline küsimus ning meil ei tasu parempoolsetelt oodata meie ettepanekule palavat toetust. Samas, valitsusliidu leppes on eesmärk kirjas ning oleme jõudnud kompromissile nii lähedale, et tahaks juba hüüda: „Hurra! Me teemegi selle ära!“ ●

UUDISED

Piirkonnad valisid juhte

Detsembri lõpus kogunenud Läänemaa sotsid valisid piirkonna esimeheks tagasi maavanema Neeme Suure. Aseesimeesteks valiti Haapsalu linnavolikogu liige Heli Kaldas ja Lihula vallavolikogu esimees Jaak Kastepõld.

„Sotsiaaldemokraatide maailmavaatega sobib kokku hästi korraldatud riik, kus jätkub töökohti kõigile, kainet meelt oluliste otsuste tegemist ja kultuur ei ole mitte toode, vaid eluhoiak,“ ütles Neeme Suur. Läänemaa sotsiaaldemokraadid otsustasid 2016. aastal võtta tähelepanu alla haldusreformi, kultuuri-, ettevõtlus- ja alkoholipoliitika.

Kolmekuningapäeval toimus Tallinna üldkoosolek, kus piirkonna esimeheks valiti tagasi Rainer Vakra.

Vakra sõnul pole Tallinna sotsiaaldemokraadid loobunud oma eesmärgist lõpetada pealinnas ühe partei valitsemine, mis kulutab maksumaksjate raha häbitundeta ainuvõimu kinnistamiseks. Sotsiaaldemokraadid jätkavad tööd, et linna juhtimine muutuks ausaks ja teeniks kogu elanikkonna huve.

Aseesimeesteks valiti linnavolikogu liikmed Maris Sild, Anto Liivat ja Jaak Juske ning ärikonsultant Ardo Ojasalu. Juhatusse valiti riigikogu SDE fraktsiooni esimees Andres Anvelt, noorteaktivist Madis Vero, ettevõtja Tarvo Sarmet ja linnavolikogu liige Hanno Matto.

Järvamaa sotsid kogunesid üldkoosolekule 13. jaanuaril ning valisid esimeheks Väätša vallavanema Lauri Läänemetsa. Koosolekul peeti oluliseks seada fookusesse haridus- ja maaeluküsimused, et toetada Järvamaal kõrgema tasuga töökohtade loomist ning inimeste heaolu parandamist.

Aseesimeesteks valiti Imavere sotside esimees Maiki Meerbach ja maavanem Alo Aasma ning juhatuse liikmeteks riigikogu liige Jaanus Marrandi, Paide linnavolikogu liige Margus Nurmik, Järvamaa noorsotside juht Kaisa Eslas ja ettevõtja Reet Länkur.

20. jaanuaril kogunesid Pärnumaa sotsid, kes valisid piirkonna esimeheks tagasi maavanema Kalev Kaljuste.

Üldkoosolekul toimunud arutelul oli olulisel kohal haldusreform ja rändekriis. Koosolekul peeti oluliseks tuua maakonda töökohti juurde ning võidelda ääremaastumise vastu.

Aseesimeesteks valiti Surju vallavolikogu esimees Kadri-Aija Viik ja ettevõtja Aare Järna. Juhatusse valiti Pärnu linna sotside esimees Jaan Krinal, naiskogu Kadri Pärnumaa juht Tiit Talts ning ettevõtja ja üliõpilisaktivist Aavo Kubja.

**erakonna põhikirja kohaselt kuuluvad piirkonna juhatuse automaatselt osakondade esimehed.*

Inara Luigas, peasekretär

Tunne oma piirkonna koordinaatorit

Töös pole midagi paremat kui tugev ja teotahteline meeskond. Hea meeskond loob, arendab ja puudutab igat erakonna liiget. Nad loovad sillad ja sidemed erakonna struktuuride ja meie kõigi vahel. Uue aasta algusega oleme paika saanud ka erakonna kontori meeskonna.

Koordinaatorite ja arendusjuhtide märkamatu, igapäevane ja teinekord rutiinseks muutuv tegevus tagab iga piirkonna eesmärgipärase toimimise. Oleme koos startinud, et realiseerida osakondade, piirkondade ning erakonna juhatuse ja volikogu otsused.

Suur töö on alanud, ikka selleks, et koos vormistada sotsiaaldemokraatidele parim tulemus. Sellise meeskonnaga on see võimalik!

Elo Öösalu Järva- ja Viljandimaa koordinaator

Elo meelisteemadeks on loodus, tervis ja pereväärtused. Tal on kolm last, neist kaks omandavad kõrgharidust välismaal. Tal on magistrikraad finantsjuhtimises ning ta on osalenud täienduskoolitustel kinnisvaraarendusest toitumiseni. Lugemise ja poliitika kõrval meeldib Elose tervisesport ja looduses matkamine. Järvamaa tervise- matkade sarja korraldamise eest pälvis ta tunnustuse „Järvamaa tervisetegu 2015“.

Katrin Kare Põlva-, Valga- ja Võrumaa koordinaator

Enne otsust erakonnaga liituda oli Katrin kampaaniatel vaba- tahtlik. Peale maailmavaate sobimise tekkis ka vahva sõprus- kond ja loogiline jätk sellele oli liituda. Alguses oli ta Tartu kontori sekretär.

Praeguseks on Katrini kõige suuremaks hobiks tema poeg, kellega koos saab suure- päraselt tegeleda ka kõigi eelmistega: käia kalal, seenel, marjul. Katrinile meeldib üle kõige oma vaba aega veeta kodus – tihti koos sõpradega.

Katrin Perova Saaremaa koordinaator

Katrinile läheb korda laste heaolu, terve pere ja salliv ühiskond. Saaremaa sotside põllu kündmise kõrvalt töötab laste ja lastevanematega. Piir- konna tegusate liikmetega koos toimetades on selge, et vagu tuleb sirge ja sügav. Vaimse tervise üleküümenemist aitab jahutada ujumine, suusata- mine, kõndimine looduses ning hommikuvõimlemine. Katrin on omandanud peda- googikamagistri kraadi Tallinna Ülikoolis.

Aire Kalas Tallinna koordinaator

Aire on abielus, kahe tütre ema. Pärit on ta Võrumaalt, kuid nüüd juba peaaegu pool elu elanud pealinnas. Talle meeldib pere ja sõpradega aega veeta, üheskoos reisida ja maa- ilma avastada.

Vabal ajal käib kultuuriüritustel – igal kevadel Jazzkaarel, teat- ris, kinos ja kontsertidel.

Ta on veendunud, et positiivne ellusuhtumine ja julge peale- hakkamine viib edasi.

Sära silmadesse!

Tiit Kaasik Hiiumaa ja Läänemaa koordinaator

Tiit on abielus ja kolme lapse isa. Erakonda kuulub alates 2013. aastast ja siis sai temast ka Pihla vallavolikogu esi- mees ning möödunud sügisest Pihla SDE osakonna esimees. Ta kuulub ASi Kuressaare Veevärk nõukokku ja on Saaremaa Omavalitsusliidu volikogu liige. Oma põllumajanduslikku kõrg- haridust kasutab Tiit hobi- talu pidamiseks. Talle meel- dib mängida koroonat ning on tulnud selles Saaremaa meistriks.

elo.oosalu@sotsdem.ee
5805 6658

katrin.kare@sotsdem.ee
510 2621

katrin.perova@sotsdem.ee
5855 7861

aire.kalaus@sotsdem.ee
552 8125

tiit.kaasik@sotsdem.ee
5615 7075

Reeli Reimann Lääne- ja Ida-Virumaa koordinaator

Reeli on erakonnas olnud 13 aastat. Tema lemmikvärvid on punane ja must. Veregrupp – sotsiaaldemokraatlik. Aastate jooksul on ta pool suguvõsa pööranud sotside usku.

Kui vahepeal saab hinge tõm- mata, veedab Reeli meele- di aega kalavetel või müttab mõned päevad Saaremaa läänerrannikul.

Jana Ristimets Pärnumaa koordinaator

Jana on rõõmus ja hakkaja tütarlaps – kus viga näed laita, seal tule ja aita! See seob teda ka erakonnaga, Eesti elu pisutki paremaks muutmise.

Tema kindlus, tagala ja jõu andja on pere – ta on kasva- tajaks kahele lapsele, mehele ja koerale. Oma suurimaks hobiks peab meditsiini, tal on rõõm töötada selles vald- konnas. Jana on aktiivne Kaitse- liidu liige aastast 1999, lisaks käib purjetamas ja armastab looduses viibida.

Astrid Ojasoon Harju- ja Raplamaa arendusjuht

Astrid on elu jooksul pidanud erinevaid ameteid: kutseõpetaja, kohtuametnik, ministeeriumi ja ministri nõunik, valla sotsiaalnõunik, Eesti Sotsiaal- töö Assotsiatsiooni tegevjuht, võlanõustaja, vallavolikogu esimees, lektor Tervise Arengu Instituudis ja Tallinna Ülikoolis. Praegu on ta Kose valla- volikogu aseesimees. Tema lemmikteemadeks on poliitika ja majandus. Kohalikus poliitikas osalenud 20 aastat, erakonna liige aastast 1994.

Helen Hade Tartu linna koordinaator

Helen on põline tartlane, kes armastab oma kodulinna ja tal on Eesti Maaülikooli magistri- kraad ökonomikas. Helen väärtustab sotsiaaldemokraatlike vaateid ja soovib, et kõigil oleks kodus hea elada, et hoolivust oleks ühiskonnas rohkem – mitte ainult jõulude ajal. Talle meeldib reisida ja avardada silmaringi. Helen tahab, et kõik inimesed saaksid reisilt koju naastes kogeda tunnet – Eestis on kõige parem elada.

Jüri Morozov Jõgeva- ja Tartumaa arendusjuht

Jüri on optimistliku ellu- suhtumisega, kaaslastest lugu- pidav inimene. Suurte koge- mustega tööürajana paneb öla alla igas väärt ettevõtmises. Otsekohe ütlemise on nii mõnegi ära ehmatanud. Tõeline sotsiaaldemokraat, kes ei häbene oma seisukohti kirklikult kaits- ta. Jüri on hea läbirääkija ja kompromisside otsija, oskab tegutseda püstitatud eesmärkide saavutamise nimel. Vaba aja veedab looduses sportides ja matkates.

reeli.reimann@sotsdem.ee
5332 8400

jana.ristimets@sotsdem.ee
5348 6338

astrid.ojasoon@sotsdem.ee
5373 0345

helen.hade@sotsdem.ee
5656 6302

jyri.morozov@sotsdem.ee
509 8521

Liisa Oviir: Eesti on hea koht ettevõtlusega tegelemiseks

Välisosalusega ettevõtted annavad 60% kogu meie ekspordist ning 36% tööhõivest.

Ettevõtlusminister Liisa Oviir kohtus jaanuari keskel Eestis tegutsevaid välisinvestoreid ühendavate kaubanduskodade esindajatega, et arutada kodade mulluses ühispöördumises tõstatatud mitmekesisuse ja tolerantsuse küsimusi. Kokku osales kohtumisel üheksa väliskaubanduskoja esindajat.

Minister märkis kohtumise alguses, et avatud ja suletud ühiskonna küsimus ei ole päevakajaline üksnes Eestis, vaid kogu Euroopas. „Kõik, mis toimub migratsiooniteema ümber, mõjutab meie vastutulelikkust ligimese suhtes. See mõjutab meie väärtushinnanguid,“ ütles Oviir.

Kodade esindajad märkisid kohtumisel, et neile meeldib Eestis – siin on rahulik, vaikne ja ilus ning väga nutikad, põhjamaise töökultuuriga inimesed, kelles on juurdunud soov teha tööd ja näha vaeva.

Asjaajamine võrreldes paljude teiste maailma riikidega on kiire ja paberimajandusega saab tegeleda distantsilt. Välisinvestorite jaoks on Eesti tugevusteks ettevõtjasõbralik majanduskeskkond ja maksusüsteem, paindlik töajupoliitika, asukoht Venemaa ja Skandinaavia vahel ning ulatuslik hästi toimiva e-teenuste pakett ettevõtluses ja igapäevaelus.

Nad lisasid, et paljudes ettevõtetes on juhid suutnud muuta kohalike suhtumist

teise emakeelega inimeste suunas, kuid see on olnud pikk ja vaevaline protsess. Ettevõtjad tunnevad muret, kas hiljutine sallimatuse kasv mitte ei nulli ära nende seniseid saavutusi. „Inimesed, kes tulevad Eestisse, tulevad siia tööd tegema ja maksuma makse. Nad ei võta ära kohalike töökohti, vaid asuvad ametitesse, mille jaoks Eestis töajõudu pole,“ selgitas Soome kaubanduskoja esindaja.

Minister Oviir märkis, et eestlane on sageli suhtumisega, et tema ise teab, mis on õige, mis vale, ja paljud meie inimesed pole hea meelega valmis end teistele avama ja oma asju teistega jagama. Olles üldiselt väga tugeva eestluse identiteeditunnetusega, ei kipu ta sallima välismaalasi ei töötajate ega töandjate hulgas.

Rahvusvahelised firmad annavad tööd igale kolmandale eestlasele

„Aga majanduses nii ei saa. Ettevõtluses toob edu mitmekesisus ja hea koostöö teiste riikide ettevõtjate ja inimestega. Sõbraliku keskkonna loomine välis-

ettevõtja jaoks, et riiki tuleks juurde uusi töandjaid ja investoreid, algab riigi ja ühiskonna hoiakutest,“ ütles Oviir.

Välisosalusega ettevõtted annavad 60% ekspordist ning 36% tööhõivest. Need ettevõtted annavad ka 35% teadusarenduskulutustest,

Ettevõtluses toob edu mitmekesisus ja hea koostöö teiste riikide ettevõtjate ja inimestega.

Mullu aasta välisinvestori auhinna pälvinud veefiltrite tootmisega tegeleva OÜ Westaqua-Invest juhi Valeri Lavrovi sõnul oli Narva veefiltrite tehasesse töötajate leidmine teataval määral väljakutse. Kuna ettevõttel on ka üks tehas Sillamäel, sai töötajaid aegsasti koolitada Narva tehase jaoks. Kahes tehases töötab praegu 230 inimest: 110 Sillamäel ja 120 Narvas. Ta lisas, et investorite üle ollakse rõõmsad kõikjal, igas piirkonnas. Riigil tuleb iga investeeringu eest võidelda, kasutades seejuures ära ka partnerite raskusi teistes riikides. „Eestit viivad edasi ainult paindlikkus ja kiirus.“

45% majanduse lisandväärtusest ning tagavad 28% suurema tööviljakuse. Need firmad suudavad luua keskmisest suurema väärtusega töökohti ehk tagada ka oma töötajatele parema sissetuleku.

„Mul on hea meel, et välisettevõtjad tahavad Eestis äri ajada ning toovad siia välisinvesteeringuid. Eesti on hea koht ettevõtlusega tegelemiseks ja investeerimiseks,“ ütles Oviir. Näiteks on viimase kahekümne aasta jooksul Eesti kõige suurem välisinvestor Rootsi investeerinud Eestisse üle nelja miljardi euro.

Rändepoliitika võiks leevendada kvalifitseeritud tööjõu puudust

Kodade esindajad märkisid, et ettevõtjate suurim arenguprobleem on juba aastaid olnud kvalifitseeritud tööjõu puudus ning sellega tegelemist ei ole võimalik enam edasi lükata.

Sel aastal saab Eestisse ettevõtlusega tegelema ja tööle tulla vastavalt valitsuse otsusele kuni 1317 inimest, mis on 0,1 protsenti Eesti alalisest elanikkonnast. Piirav ei puuduta Euroopa rändekava alusel Eestisse ümberpaigutatavaid kaitset vajavaid inimesi. Kui 2016. aasta vaates rändekvoot takistavaks teguriks ei saa, siis 2017. ja 2018. aasta vaates on see juba reaalne mure.

Viimastel aastatel on töötamiseks antud elamislubade arv kasvanud aastast ligi 300 võrra, lähiaastateks prognoositakse elamislubade taotluste arvu kasvu ja ühel hetkel hakkab kvoot lubade väljastamist piirama. „Toetan nende inimeste, kes on valmis panustama Eesti ühiskonda ja selle arengusse, Eestisse asumist,“ ütles Oviir ja lisas, et seda, milline peaks kvoot olema, kui suur on tegelik nõudlus Eestis töötamise järele ja kas välisspetsialisti kaasamiseks ettevõttesse oleks vaja muuta tingimusi, peab analüüsima siseministeerium. ●

EASi tegevus

Hästitasustatud töökohtade meelitamiseks on loodud meede „Tugiteenus- ja arenduskeskuste investeeringu toetus“. Selle eesmärk on toetada ettevõtteid, kes soovivad Eestisse luua oma kontserni arenduskeskuse või teistele üksustele tugiteenust pakkuva keskuse.

EASi välisesindajad ja ekspordinõunikud tutvustavad investeerimis- ja äri võimalusi Eestis.

Kvalifitseeritud tööjõu puuduse leevendamiseks on ellu kutsutud projekt „Work in Estonia“, kus tutvustatakse Eestit atraktiivse töötamise sihtkohana.

Haruldasi metalle ja muldmetalle tootva ettevõtte ja ühtlasi Eesti ühe suurema teaduspõhise kõrgtehnoloogiaettevõttega juht David O'Brock märkis hiljutisel kohtumisel minister Oviiriga, et Eesti on parim koht ettevõtlusega tegelemiseks. Teaduskoostööd teeb ettevõtte nii Tartu, Tallinna kui ka Peterburi teadlastega. O'Brock märkis, et heade teadlaste kõrval on Eestis ka head, targad ja usinad töötajad.

Ärevad teated Poolast

nii Euroopa Liidu, USA kui ka rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Peaministriks valitud Beata Szydło lasi juba esimesel valitsuse pressikonverentsil viia demonstratiivselt välja Euroopa Liidu lipud ning partei teatas, et edaspidi ehivad pressisaali vaid kõige kaunimad, punavalged Poola lipud.

Kui selline imagoloogiline samm kõrvale jätta, siis sisulise poole pealt on taunimisväärne kohtusüsteemi politiseerimine ja sõltumatu riikliku ringhäälingu suukorvistamine. Need sammud on viinud olukorrani, kus Euroopa Komisjon on alustanud järelevalveprotsessi, mis ei ole liikmesriigi suhtes tavapärane meede.

Poola uue valitsuse arsenalis kuulub

sildistamine ja sisuliselt absoluutse töö kuulutamine. Olgu siin kujukaks näiteks välisminister Witold Waszczykowski intervjuu, kus ta nimetas eelmise Poola paremsentristliku valitsuse poliitikat marksistlikuks, mis viib jalgratturite ja taime-toitlaste ühiskonnani.

Tuhatkond kilomeetrit põhjast oleks seda kõike ehk pisut naljakaski kõrvalt vaadata, kui Poola kui suur riik ei oleks tähtis osa ELis ning kui meil endal koduhoovis sarnase poliitikamaneeri ja ideoloogiaga erakondi poleks. Paraku on meil neid

lausa kaks – Keskerakond ja EKRE.

Keskerakonna ainuvõimu kurnatamine Tallinnas on vana lugu.

Paljuskü käib kogu nii-öelda Ida-Euroopas tegelik diskussioon avatuse ja suletuse, mitte vasak- ja paremteljel.

lahti Eesti õigussüsteemist.

Paljuskü käib kogu nii-öelda Ida-Euroopas tegelik diskussioon avatuse ja suletuse, mitte vasak- ja paremteljel. Pole sisuliselt mingit vahet Robert Fico juhitalvas vasaksentristlikul

parteil Smer Slovakkias või Victor Orbani parempoolsel Fideszil Ungaris. Mõlemad rõhuvad oma riigi ja rahva ülemuslikkust. Para-doksaalsel kombel on nad omavahel rahvusvahelisel areenil liitlased.

Sotsiaaldemokraatidel on kandev roll seista demokraatliku, avatud ühiskonna ja riigi eest. Viimased arengujooned Poolas on murettekitavad. Poola uue valitsuse poliitika loob üha rohkem pingeid ega püüdle kuidagimoodi Euroopa Liidu ühiste lahenduste poole. Meie roll on seista oma väärtuste eest ning nendest lähtuvalt kujundada valitsuse poliitikat. Ikka avatud ja sõbraliku Eesti nimel. ●

Randel Lants
SDE välissekretär

Eelmise aasta 25. oktoobril toimud üldvalimised Poolas võitis konservatiivne ja euroskeptiline Seaduse ja Õigluse Partei, kes sai parlamendi alamkojas üksi enamuse. Kuigi partei mitteametliku liidri Jaroslaw Kaczynski vaadete ja poliitika suhtes kellelgi erilisi illusioone ei olnud, siis mõne kuu vältel on olnud rida konfrontatsioone

Kaitseminister Hannes Hanso külastas Liibanoni

Kaitseminister Hannes Hanso käis koos oma Soome kolleegi Jussi Niinistöga visiidil Liibanonis, mille käigus tutvuti ÜRO rahuvalvemissioonil UNIFIL teenivate kaitseväelaste ülesannete ning piirkonna julgeolekulukorraga. „Eesti ning kogu Euroopa turvalisus ja

ohud ei alga mitte meie riigipiiridel, vaid märksa kaugemalt. Eesti julgeoleku seisukohalt on tähtis sellise laiema pildi nägemine ja stabiilsusse panustamine,“ ütles Hanso. „Stabiilsuse ja rahu hoidmine kodust kaugel, Lõuna-Liibanonis, on väga oluline, sest see takistab probleemide jõudmist

meie koduukseni.“

Kaitseminister tutvus visiidi käigus Eesti kaitseväelaste eluolu ja teenistusega baaslaagris, samuti anti talle ülevaade piirkonna olukorrast. Ministri sõnul on olustik Lõuna-Liibanonis üsna keeruline. Seal elavad erinevad, sageli erinevate huvidega kogukonnad. See

on piirkond, kuhu keskvalitsus jõuliselt investeerinud ei ole.

„Tegemist on maailma ühe komplitseerituma alaga üldse, kus regioonis toimuvad konfliktid elatakse välja just meie rahuvalvajate vastutusel,“ selgitas olukorda Hanso. Kaitseminister lisas, et rahu-

valvajate jaoks on väga oluline kohalike elanike toetus ja suhtumine nendes. „Kohtusime ka kohaliku võimu esindajatega ning tundsi igal sammul, et meie kohalolek on tervitatud ja meid võetakse soojalt vastu,“ ütles Hanso. ●

Fotod: Eesti Kaitseväge

Hea Lääne-Virumaa sotsiaaldemokraat!

Ootame sind 21. veebruaril kell 14 Tarka Majja (Lai 20, Rakvere linn) Lääne-Virumaa piirkonna üldkoosolekule ja tähistama Eesti Vabariigi 98. aastapäeva.

Palume oma osalemisest teada anda hiljemalt 15. veebruariks reeli.reimann@sotsdem.ee või 5332 8400.

KAS SUL ON LIIKMEMAKS MAKSTUD?

Liikmemaksu maksmine ei ole mitte ainult põhikirjaline kohustus, vaid annab sulle võimaluse kaasa rääkida erakonna suundades.

Liikmemaksu tasumisega toetad oma piirkonna tegevusi ja tugevdad erakonda.

Liikmemaksu suurus:

5 eurot aastas – töötutele, pensionäridele, õpilastele ja üliõpilastele;

10 eurot aastas – erakonna liikmetele, kelle sissetulek on alla 1000 euro ühes kalendrikuus;

20 eurot aastas – erakonna liikmetele, kelle sissetulek on üle 1000 eurot ühes kalendrikuus.

Sotsiaaldemokraatlik Erakond:

EE 711 010 022 000 260 009 SEB Pangas ja

EE 762 200 221 015 674 174 Swedbankis

**SINU
PANUS
LOEB!**

	SDE juhatus liige	Üha	VASTUS	South-East		Viitse- admiral ehk ...admiral	Fosfor	Riigikogu SDE fraktsiooni liige	
Myanmari naaberriik			○		Kuu (lühend.) Haarama, krahmama				
Astel- pöösas			○				Anno "....khaan" ("Seiklus- jutte maalt ja merelt")		
Inin			○	Muna- kollane Haruldus					
Riigikogu SDE fraktsiooni liige (pildil)			○			Art director Västar			
Aasta		Juudi pühapäev Külma- vereliselt rahulik	○					Lavrent- sium	
Top secret			VASTUS jätkub Andekus, talent	○	○	○	○	VASTUS jätkub	Kehastas filmis "Kevade" köstrit
	Naisenimi Õnne- toojaks peetav ese						Kreeka- katoliku valmuliiku üleilie Linn Lätis	○	...hoki
USA osariik							Musta mere kuurort Oma- valitsus	○	Sõjaväe- politsei
Ollus					Sic transit ... mundi Kõva külm			○	Raadius
Magama (inglise k.)						Järjest. tähted Hektar		○	Kuu (lühend.)
Keemia Instituut		Kant, külg Mehenimi					Õppe- vahend Lennuki osa	○	Ilmakaar
Yoko ...			Niisutama Lapik					○	Patrick
Magneti- lise indukti- iooni ühik						Nektar Saksa mark		○	Teelusikas
...särk		Valgus- tugevuse ühik Samuti						○	Ei edasi ... tagasi
	Kõrg- kujutisega gemm Kelvin						Millegi täiuslik kehastus Väävel	○	Jood
SDE Antsla osakonna esimees				Meister- sportlase kandidaat				○	2 x täht
								○	G naaber

EESTI RAHVA RISTSÖNAD
RISTIK